7/3196

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300- 1587
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Ankara
13229 30 EYLÜL 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M Başkanlığının 21.07.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-6502 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Sayın Erdal KARADEMİR'in tarafıma tevcih ettiği 7/3196 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğünün 99'ncu maddesi gereği MTA ve BOTAŞ Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK 1- Önerge Cevabı
(5 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği : T.B.M.M.Bşk.
Bilgi : Başbakanlık

7/3196

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ERDAL KARADEMİR'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
7/3196-6659 esas no'lu

SORU 1 :

Bilindiği üzere İzmir İli'nde doğal gaz kent içi dağıtımına ilişkin ihale süreci başlamıştır. İzmir bölgesinin zengin jeotermal kaynaklara sahip olduğu da ayrıca bilinmektedir. Bölgemizdeki jeotermal uygulamaları hem dünyada ve hem de ülkemizde fosil yakıtlarla ekonomik olarak rekabet edebilecek düzeydedir. Bunun yanında önemli çevresel avantajlara sahiptir ve dışa bağımlılığı olmayan öz kaynağımız niteliğindedir. Bölgemizde araştırma, geliştirme ve işletme aşamasında bulunan birçok jeotermal saha bulunmaktadır. Bu sahaların Bolçova, Seferihisar, Dikili, Bergama, Aliağa, Çeşme, Çiğli, Gülbahçe, Bayındır, Menderes, Kemalpaşa ilçelerinde dağılım gösterdiği bilinmektedir. Bölgemiz bu zengin jeotermal potansiyelinin dışa bağımlı enerji kaynaklarının kullanımı yerine öncelikli ele alınmasının ülkemiz ekonomisi ve kamu yararı açısından önemi büyüktür. Bölgemizdeki jeotermal potansiyel yıllardır bilinmesine ve İzmir'de doğal gaz kent içi dağıtım eşiğine gelmesine rağmen kamu yararını esas alan ülkemizin öz kaynaklarının kulanılmasını öncelikli kılacak bir anlayışla bölgemizdeki jeotermal enerji potansiyelinin araştırma ve geliştirmesine yönelik MTA'ya Bakanlığınız döneminde ne kadar bütçe ayrılmıştır ?

CEVAP 1 :

İzmir İli'nde belirlenen jeotermal sahaların tamamı konut ısıtmacılığına uygun olmayıp, bir kısmı termal turizm bir kısmı da elektrik üretimine uygun sahalardır. Dolayısıyla adı geçen yerlerin hepsinden konut ısıtmacılığında yararlanılması mümkün olamamaktadır. Bu sahalardan, konut ısıtmacılığına uygun olan Balçova'da yaklaşık onbin konut zaten ısıtılmaktadır. İzmir İli'nin tamamının bu sahadan elde edilen jeotermal akışkan ile ısıtılması mümkün görülmemektedir.

MTA Genel Müdürlüğü'nce İş Programı kapsamında jeotermal enerjinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar halen sürdürülmektedir. Söz konusu çalışmalar MTA Genel Müdürlüğü'ne ayrılan bütçe imkanları dahilinde, ayrıca, Valilik ve

Belediye gibi kurumların finansal desteği ile yürütülmektedir. Ancak, söz konusu sahaların gerçek potansiyelini belirleyebilmek için geliştirme çalışmaları kapsamında yeterli sayıda kuyu açılması gerekmektedir. İzmir İli'nde muhtelif yörelerde yer alan jeotermal alanlarda 48 adet kuyu açılmış olup, saha başına ortalama 8 adet kuyu düşmektedir. Ülke ortalamasının 2 adet olduğu göz önüne alınacak olursa söz konusu oran küçümsenmemelidir.

Son üç yıl içerisinde İzmir İli içerisinde yer alan jeotermal alanlarda; Bayındır sahasında jeolojik etüt, Bergama sahasında jeoloji ve jeofizik etüt, ücreti karşılığında Urla - Gülbahçe, Çeşme ve Balçova'da sondajlı çalışmalar yapılmış olup, yatırım programında yer alan bu projeler için 278 milyar TL. ödenek ayrılmıştır.

Balçova, Çeşme, Dikili sahalarında sondajlı çalışmaların bir kısmı ise halen devam etmektedir.

SORU 2 :

Bu bütçe yeterli midir? Ayrılan bu bütçe uygulamaları sonucunda yukarıda belirtilen sahalarda jeotermal rezervuar performans tespitleri sonuçlanmış mıdır? Sonuçlanmış ise verileri dikkate alarak jeotermal enerjinin kullanılabileceği bölgelerin netleştirilip doğal gaz kent içi dağıtımını planlamak ve enerji entegrasyonu sağlamak mümkün müdür?

CEVAP 2 :

MTA Genel Müdürlüğü ülkenin ekonomik koşulları çerçevesinde kendisine ayrılan bütçe imkanları dahilinde Türkiye'nin değişik alanlarındaki projelerini yatırım programına alarak jeotermal enerjiyi kullanılabilir hale getirmeye çalışmaktadır. Ancak, ayrılan bütçe, yukarıda belirtilen sahalarda jeotermal potansiyelin tamamıyla ortaya konması için yeterli olmamaktadır.

Jeotermal potansiyelin ortaya çıkarılabilmesi için bu sahalarda yeterli sayıda kuyu açılması gerekmektedir. Kuyu açma işi aramacılığın en masraflı sahası olup, MTA Genel Müdürlüğü ülke genelinde sahaların önceliğini göz önüne alarak kuyu açma işini yatırım programı dahilinde sürdürmektedir. Ülke genelinde olduğu gibi İzmir İl'inde de jeotermal potansiyeli tespit çalışmaları halen devam etmektedir.

7/3196

Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü; kendi bütçesi ile planladığı arama araştırma projelerini yürütmekte ve sondajlı çalışmalarla kaynağı bularak jeotermal enerjinin varlığını ortaya koymaktadır. Jeotermal enerjinin kent içi dağıtımının yapılması konuları ise Bakanlığımın görev alanına girmemektedir.

Doğal gaz şehiriçi dağıtımı ise, Cevap 5'te belirtildiği şekilde yapılmaktadır.

SORU 3 :

Ülkemizin en önemli jeotermal enerji potansiyeline sahip İzmir Bölgesi'nde eğer jeotermal rezervuar performansı araştırmalarına ayrılan bütçe bu güne dek yetersiz kalmış ise sağlıklı bir enerji entegrasyonu oluşturmak amacıyla bu araştırmaların ivedilikle bitirilmesi için Bakanlığınızın öngördüğü yatırım planlaması nedir ?

CEVAP 3 :

Bakanlığım; enerji kaynaklarının aranması, bulunması, geliştirilmesi noktasına kadar çalışma yapmakta ayrıca, bulunan enerji kaynağının entegre kullanımı konusunda önerilerde bulunmaktadır.

Elektrik enerjisi dışında kalan, örneğin konut ısıtması alanında, jeotermal enerji ile ilgili yatırımların yapılması Valilik veya Belediyelerin önderliğinde yapılabilmektedir.

Doğal gaz şehiriçi dağıtımı ise, Cevap 5'te belirtildiği şekilde yapılmaktadır.

SORU 4 :

Jeotermal rezervuar performansı tespiti yatırımlarının sonuçlandırılması için öngördüğünüz süre var mıdır ? Varsa nedir ?

CEVAP 4 :

Bu tip çalışmada yeterli kaynak, ekip, ekipman ayrılması halinde ön fizibilite aşamasına kadar geçen süre optimum şartlarda on yıl civarındadır.

Jeotermal enerji dinamik bir unsur olup, maden veya kömür gibi boyutları belli olan ve tespit edilen, rezervi işletildikten sonra bitirilen bir kaynak değildir ve keşfi yapıldıktan sonra daha derinlerde ve gelişen teknolojiye uygun olarak potansiyeli arttırabilecek bir kaynaktır. Dolayısıyla bu aşamada süre öngörülememektedir.

SORU 5 :

Öngördüğünüz bu süre zarfında elde edilen verilerin doğal gaz kent içi dağıtımına ilişkin kamu yararını esas alan bilimsel, teknik, ekonomik fizibilite hazırlığına taşınıp bölgemizde diğer kentlerimize de örnek olabilecek enerji entegrasyonunu sağlamak mümkün müdür ?

CEVAP 5 :

Enerji kullanımında yerli enerji kaynaklarının teknik ve ekonomik kriterler dahilinde kullanım imkanlarının ortaya çıkarılarak doğal gaz gibi alternatif kaynaklarla bir entegrasyonun yapılması belli kullanım amaçları için mümkündür.

Bu açıdan değerlendirildiğinde, sıcak su temini ve ısınma amaçlı enerji tüketiminin olduğu potansiyel kullanım alanlarında jeotermal enerjinin alternatif bir kaynak olarak kullanılması teknik olarak mümkündür. Ancak, jeotermal enerjinin doğal gaz ile entegrasyonunun sağlanması için altyapıyı buna uygun olarak projelendirmek gereklidir. Teknik açıdan farklı altyapı yatırımları gerektirdiklerinden dolayı, böyle bir entegrasyonun altyapı bazında yatırım ve işletme bakımından ekonomikliğinin ve uygulanabilirliğinin bir fizibilite çalışması yapılarak ortaya çıkarılması ve bunun sonucunda böyle bir entegrasyona karar verilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, şehirlerde doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerine ilişkin esaslar 02 / 05 / 2001 tarih ve 24390 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu ile düzenlenmiş olup, bu Kanun ile şehirlerde doğal gaz dağıtım hizmeti yapma yetkisi tamamen özel sektöre verilmiştir.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu gereği; şehirlerde konut sektöründe (Konut+Ticarethane+Resmi Daire) doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetleri için, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından ilgili şehir için Şehiriçi Doğal Gaz

2/3/96

Dağıtım Lisans İhalesi'ne çıkılmakta ve ihaleyi kazanan şirkete EPDK tarafından Şehiriçi Dağıtım Lisansı verilmektedir. Şehiriçi Dağıtım Lisansı alan şirketin 6 ay içinde şehiriçi dağıtım şebekesi yatırımına başlaması, 18 ay içinde dağıtım bölgesindeki herhangi bir yerleşim alanının dağıtım şebekesini işletmeye alması suretiyle gaz arzını sağlaması ve 5 yıl içinde dağıtım bölgesindeki imarlı alanlar bütününde doğal gaz kullanmak isteyen her müşteriyi dağıtım şebekesine bağlaması gerekmektedir.

Bu nedenle, enerji kaynaklarının kullanımı konusunda şehirlerdeki altyapının bir entegrasyon dahilinde oluşturulması için yerel yönetimler başta olmak üzere ilgili Kurum ve özel sektör kuruluşlarının biraraya gelerek, sosyal, ekonomik ve işletme bakımından en uygun bir modeli belirlemeleri ve bunun sonucunda uygulamaya geçilmesi gerekmektedir.